

Egy angol film, a *Habitat UK 76* bemutatta, hogy a városok felújítása során a fokozatos változtatás a megfelelőbb, mint a gyors, teljes átépítés, mivel kisebb mértékben érinti a társadalmi struktúrát. A fokozatosság elve alapján nagy súlyt fektetnek a korszerűsítésre, valamint a peremvárosok megfiatalítására. A *Régi és új városrészek urbanus fejlődése* című NSZK filmen a jól tervezett városrekonstrukció három példáját láthattuk. Kölnben, Hannoverben és Kempenben a hangsúly az új építkezésekről áttevődött a meglévő lakóházak védelmére és korszerűsítésére, valamint a régi városrészek felújítására, átalakítására és bővítésére.

Spanyolország Európában a hatodik helyen áll a lakásépítésben. Erről számolt be az *Új házak egy nagymúltú országban* címet viselő film. Az égető lakáshiány leküzdése az állami lakásépítési terv létrehozásával és végrehajtásával volt lehetséges. Az építkezések közben szem előtt tartják a környezet- és műemlékvédelmi szempontokat, hogy a városok történelmi atmoszféráját megőrizzék. A városfelújítás egy kiemelkedő példájával ismertetett meg egy belga film, a *Bruges – egy lakható város*. A környezetszennyezés, a romló életkörülmények, a régi épületek elhanyagoltsága miatt elnéptelenedő városrészek felújítását kísérhettük figyelemmel, melynek során környezettisztító rendszereket, nagy zöldterületeket hoztak létre, egészséges életkörülményeket teremtettek, a városközpontban megszüntették a gépkocsiforgalmat és a régi házak restaurálásával ismét barátságossá, széppé tették Bruges városát.

Műsorunkon szerepelt 6 olyan film is, amely tőlünk távol eső, számunkra sok szempontból talányos országok építési hagyományait, településfejlesztési terveit, s azok megvalósítását mutatta be.

A Közép-Afrikai Köztársaság építkezési szokásaival ismertetett meg *A kunyhótól a lakóépületig*. A három fő építkezési típus – a hagyományos, a korszerűsített hagyományos és a korszerű – közös vonása, hogy a helyi klímához alkalmazkodó épületeket hoz létre. A köztük levő különbség az építkezéseknél használt alapanyagokból adódik. Egy másik afrikai ország, Kenya egyik ősi városát, Lamut is láthattuk, a *Lamu – az élő portré* című filmen. Az ősi kő-város új lakótelepei, iskolái, kórházai nem hasonlítanak a hagyományos épületekre, amelyek restaurálására komoly összegeket fordít a kormány.

Az ázsiai Bhután kormánya is nagyszabású letelepítési programot kezdett, melynek során az építkezéseknél szerencsésen ötvözik a hagyományokat és a modern civilizációt.

Cél: a város – hirdette egy indiai film címe. A nagyvárosok túlszűfozottságán, ahova falusi munkanélküliek ezrei vándorolnak, teljes környezetátalakítással, egységes településfejlesztéssel lehet enyhíteni. Erőltetett fejlesztési programokkal, az építkezők anyagi és szociális támogatásával segíti elő a kormány új városok kialakulását. Ezek tervezése a lakosság fiziológiai,

gazdasági és szociális szükségletei és az ipar racionális szétosztása alapján történik, a fejlődés és a természet, a környezet harmóniájának megőrzésével.

Az *Emberi környezet és városfejlesztés Marokkóban* a marokkói városokra is jellemző túlszűfozottság enyhítésére készült 5 éves építési tervet mutatja be, amely célul tűzte ki a teleszerű építkezést, ipari központok és zöldterületek létesítését. A Jemeni Arab Köztársaság, bár a világ legszegényebb országai közé tartozik, sosem küzdött akut lakásproblémával. Ezt tudhattuk meg a *Jemeni hagyományos építkezés* című filmből. Figyelemmel kísérhettük benne a házépítés évszázados népi hagyományait, alapanyagait és módszereit – az alapoktól a díszítőelemekig.

Végignézeve a filmeket, az a benyomásunk támadt, hogy a problémák a földrajzi fekvés, gazdasági fejlettség és a kulturális hagyományok függvényében sokarcúan jelentkeznek, de a megoldások természetsszerű különbségük ellenére is mindenütt az emberibb emberi környezet megvalósítására törekednek. Nálunk is a sajtó és a telekommunikáció mindennapos témái közé tartoznak a településfejlesztési gondok, a lakótelepi gyakorlatban megismert problémák és a lakásépítési program megvalósítását szolgáló – az ideális emberi környezet iránti elvárásokat jobban figyelembe vevő – koncepciók kialakítására irányuló törekvések. Ez magyarázza a rendkívül nagy érdeklődést, amit filmbemutatónk váltott ki. Sikérének bizonyítéka, hogy a négy nap alatt összesen 481-en látták a filmeket.

Pollini Rita

A 9. Műszaki Formatervezési Filmfesztivál eredménye

A Budapesti Műszaki Filmfesztiválok kilencedik eseménysorozatára 1982. március 29. és április 3. között került sor a Horizont filmszínházban. Az 1959-ben megindított rendezvénysorozat – amely a szocialista országok között először Magyarországon született meg – az elmúlt két évtized során rangos nemzetközi tekintélyre tett szert, s az eddigi 9 fesztiválon mintegy 1100 műszaki és tudományos filmújdonnással ismertette meg a hazai szakmai közönséget.

A 9. fesztivál rendezője a MTESZ Optikai, Akusztikai és Filmtechnikai Egyesület volt; védnökei az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium, az Ipari Formatervezési Tanács, a Magyar Kereskedelmi Kamara Ipari Formatervezési és Tájékoztató Központja, valamint a Művelődésügyi Minisztérium Filmfőigazgatósága voltak. A 11 tagú nemzetközi zsűriben dr. Petrik Olivér elnökölt.

A fesztivál öt napján a nevező 15 ország 87 filmje 18 előadásban került az összesen mintegy ötezer főnyi közönség elé. A 17 szakterület szerint csoportosított filmek mindegyike színes volt, kópiaméretük fele-fele arányban oszlott meg a 35 és a 16 mm között. A filmek szinkronizálását az Országos Kutatófilm Központ végezte.

Az 1. táblázat az egyes országok által nevezett filmek, valamint a díjak és különdíjak számát mutatja.

1. táblázat

A nevezett filmek országok és helyezések szerinti megoszlása

Ország	A nevezett filmek száma	I. helyezés	II. helyezés	III. helyezés	Küöldíj
Belgium	1				1
Kanada	1				2
Finnország	2	1		1	
Franciaország	3	1	1	1	
Hollandia	1				
Lengyelország	1	1			
Magyarország	36	1	4	3	8
Nagy-Britannia	1	1			
NDK	5		1	1	1
NSZK	15	1	1	3	4
Olaszország	2		2		
Románia	2				
Svájc	2				1
Svédország	1				
Szovjetunió	14	1	2	2	3
Összesen	87	7	11	11	20

A fesztivál zsűrijének tapasztalata alapján a nevezett filmek viszonylag kis száma a szinte minden országban előtérbe került takarékosággal magyarázható (pl. több szocialista ország pénzügyi gondok miatt nem nevezett filmet). Ugyanakkor ez a takarékoság jótékonyan hatott a fesztivál színvonalára, mivel a nevezett filmek színvonala mind tartalmi, mind esztétikai szempontból magasabb volt a megszokottnál.

A díjazott filmeket a rendezőbizottság – a fesztivál hagyományai alapján – a nevezőktől ajándékba elkéri, így remélhető, hogy azok – bekerülve a hazai műszaki és tudományos filmtárak anyagába – a továbbiakban a szakemberek számára könnyűszerrel hozzáférhetőek (megtekinthetők) lesznek.

Árkos Iván

Kutatási jelentések (reportok) központi katalógusa az Országos Műszaki Könyvtárban

Az Országos Műszaki Könyvtár (OMK) állományában ez idő szerint mintegy 85 ezer, túlnyomórészt műszaki tárgyú kutatási jelentés, report van. A reportok kutatási eredmények vagy folyamatban levő kutatások valamely adathordozón rögzített információi. (Az OMK gyűjteményében túlnyomórészt mikrofilm, kisebb részben füzet és mikrofilm az adathordozó.) Erről a rendkívül értékes és hazánkban mindenképpen egyedülálló gyűjtemény gyarapodásáról fennállása óta folyamatosan, kiadványok segítségével tájékoztatjuk az érdeklődőket. 1970-től 1980-ig kéthetenként *jegyzékeket* és évenként, majd 1976-tól félevenként *kumulált köteteket* adtunk ki az újonnan beszerzett reportok bibliográfiai adataival és indexekkel. 1981-től havonként publikáljuk az *Új kutatási és műszaki fejlesztési jelentések az Országos Műszaki Könyvtárban* c. kiadványt.

Ezen kívül van egy cédulakatalógusunk, amely *report-jelzések* szerint tárja fel az állományunkban levő kutatási jelentéseket. A reportjelzések általában a reportot készítő, a kutatást finanszírozó intézmény nevének rövidítéséből, valamint egy számból vagy a reportot forgalmazó intézmény által adott betű-szám kombinációból állanak. A reportoknak ez a legjellegzetesebb adata, irodalmi hivatkozásokban is ezt használják.

Munkánk közben felmerült a kérdés: vajon a miénken kívül hány, milyen gyűjtőkörű és mekkora reportgyűjtemény van az országban. 1981 folyamán megkezdtük azoknak a könyvtáraknak a felderítését, amelyek reportokkal rendelkeznek. Összesen 9 könyvtárral vettük fel a kapcsolatot, közülük háromban azonban nem találtunk bennünket érdeklő anyagot. A többit a következő három típusba sorolhatjuk:

a) Nagy – mintegy 70 ezer tételből álló – reportgyűjteménnyel rendelkező könyvtárat egyet találtunk, ez a Magyar Tudományos Akadémia Központi Fizikai Kutató Intézetének (KFKI) könyvtára. E könyvtár azonban nem tartja feladatának, hogy a régi, helyileg igen ritkán használt reportokat tovább őrizze. Mi vállalkoztunk ezek (az első menetben kb. 15 ezer db-ról van szó) átvételére, nyilvántartására, őrzésére és rendelkezésre bocsátására. E kutatási jelentések katalóguscédulái, amelyeket szintén az átadó könyvtár bocsátott rendelkezésünkre, azóta reportjelzet szerinti katalógusunkban már a mi helyrajzi számunkkal ellátva szerepelnek (*1. ábra*). Az eredeti helyükön maradó kutatási jelentésekről a KFKI kötetkatalógusaiból adhatunk tájékoztatást.

b) Kisebb reportgyűjteménnyel rendelkező könyvtárat három találtunk, ún. a Távközlési Kutatóintézet (TÁKI) könyvtárát, a Magyar Tudományos Akadémia Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézet (SZTAKI) könyvtárát és a Medicor Művek Computeres